



Misirlouí

Athene, eind jaren '70. Ik kwam als achttienjarige voor het eerst uitvoerig in contact met het lied Misirlouí, tijdens mijn eerste taverna-klussen. Ik viel in als gitarist voor mijn leraar, Pavlos Spyropoulos. Hij had regelmatig elders rockconcerten. In de taverna stond een complete band met een vleugje *skyládiko* (beetje ordinaire Griekse muziek), dus met elektrische gitaren, drums, keyboard etc. Maar we hadden er ook wel een klarinettist en een percussionist bij. Dankzij dat baantje kon ik in korte tijd mijn eerste elektrische gitaar kopen. Het Misirlouí-lied maakte deel uit van het vaste repertoire. Dat bestond grotendeels uit *laiká* maar ook populaire *dimotiká* en *rebétika*. Het spelen van het lied was technisch niet moeilijk, een *tsifteteli* in *hitzaz* (bepaalde toonsoort/stemming, *red.*). Maar het was geen leuke ervaring. Ik vond de interpretatie van de zanger erg overdreven en ergerde me mateloos aan zijn vibrato's bij iedere lange noot. De drummer maakte er een heel mechanisch klinkend *tsifteteli*-ritme van, om het dansen te vergemakkelijken. De percussionist ging tekeer op zijn *toubeleki* met heel veel slagen en versieringen. Het doel om mensen aan het dansen te krijgen werd gegarandeerd iedere keer gehaald. De dansvloer stond altijd zwart van de vrouwen, de meeste ervan bezweet, stomdronken,



overbemeten en gedateerd. Ze deden hun best om zwoel en verleidelijk over te komen tijdens hun buikdansen. Tot grote tevredenheid van hun mannelijke wederhelften, die aan de muzikanten bankbiljetten kwamen geven. Ze verstopten die in het hemdzakje van de zanger of plakten ze op het voorhoofd van de *bouzouki*-speler of klarinettist. En ja, als het zo doorging kwam er nog een ronde 'improvisatie', wat neerkwam op het spelen van de melodie met overdreven onnozele versieringen. Of er werd een couplet herhaald met veel vibratozang. Dat alles moest zo luid mogelijk gespeeld worden. Ik weet niet of mijn bijdrage aan het lied positief was, want

Μισιρλού

Μισιρλού μου, η γλυκιά σου η ματιά
φλόγα μου 'χει ανάψει μες στην καρδιά,
αχ γιαχαμπίμπι, αχ γιαλελέλι, αχ
τα δυο σου χείλη στάζουνε μέλι, οϊμέ.

Αχ, Μισιρλού, μαγική ξωτική ομορφιά,
τρέλα θα μου 'ρθει, δεν υποφέρω πια,
αχ, θα σε κλέψω μεσ' απ' την Αραπιά.

Μαυρομάτα Μισιρλού μου τρελή
η ζωή μου αλλάζει μ' ένα φιλή,
αχ γιαχαμπίμπι, μ' ένα φιλάκι, αχ
απ' το δικό σου το στομάκι, οϊμέ.

Misirlouí

Misirlou, je lieve blik
ontstak m'n hart in vuur en vlam
ach liefje, ach schatje, ach
je lippen zijn als honing.

Ach Misirlou, magische exotische schoonheid
ik word gek, ik houd het niet meer uit,
ach, ik kom je halen uit Barbarije.

Misirlou met je zwarte ogen, dwaasje
m'n leven verandert door een kus
ach liefje door een kus, ach
van jouw mondje, ach.



Afspeellijst Misirlou op YouTube: bit.ly/lychnari-misirlou | Met: • De originele Misirlouí - Μισιρλού (Τέτος Δημητριάδης -1927) • Pulp Fiction, door Dick Dale, The Del-Tones • Dick Dale, The Del-Tones opname uit de jaren '60 • Yannis Kótsiras, *éndechno*-benadering • Glykeria traditioneel hedendaags • Anna Vissi, Olympic Spelen versie, Dick Dale cover • Martina Eisenreich Quartett • Klezmerson • Balalaika versie • Latin versie by JubanoJazz • De Jiddische versie • De bossa nova-versie met Caterina Valente



samen met de bassist ging ik me tegendraads opstellen en groovy popritmes erdoorheen spelen, om zo een beetje te protesteren tegen de platte aanpak. Voor mij werd dit lied het symbool van de soort muziek die ik voor de rest van mijn leven niet meer wilde spelen.

Athene, ergens jaren '80. We zitten in de woonkamer van een bevriende artiest. Er is een feestje gaande tot in de late uren. Als de meeste gasten alweer naar huis zijn, stelt iemand voor om samen 'Pulp Fiction' te gaan kijken op video. Ergens midden in de film speelt een schorre elektrische gitaar een rare solo met snelle noten, het lijkt op een gestoorde mandoline of op een vervormde *bouzouki*! 'Verrek hij speelt Misirlouí' roep ik luidkeels. De filmvertoning ontaardt in een discussie over Misirlouí. De dames in het gezelschap zijn er meteen positief over. De jongens vinden het eigenlijk ook stoer. Ik besluit om dit liedje zelf met alle effecten die ik tot mijn beschikking had (twee) op mijn elektrische gitaar te gaan spelen. Toch voelde dat niet goed. Mijn *skyládika*-associaties werden te dominant.

Rotterdam, jaren '90. Ik ben al een poos *anypótaktos* (dienstweigeraar) en kan Griekenland niet bezoeken. Internet is nog

De officiële geschiedenis

Vóór de jaren '20 is het ontzettend moeilijk om de origine van volksliedjes te achterhalen. Er was namelijk geen opnameapparatuur aanwezig. Liedjes werden wel als bladmuziek uitgeschreven. Maar de meeste volksliederen werden nooit op papier gezet. Ze konden alleen van mond tot mond of beter gezegd van oor tot oor, via muzikanten worden doorgegeven, van generatie op generatie.

Rond 1920 is Misirlouí al een bekend lied en wordt het gespeeld door Griekse, Armeense, Arabische en Joodse *klezmer*-muzikanten in Amerika. Daar bruist het van de activiteiten met de startende muziekindustrie die vinyl produceert.

In 1921 emigreert *rebétiko*-zanger Tetos Dimitriadis vanuit Konstantinopel (Istanbul) naar New York. In 1927 gaat hij de studio in en brengt de eerste bekende opname van Misirlouí uit op vinyl. Nikolas Roubanis werkte in zijn jeugd in dienst van de Egyptische koning als componist. Later werd hij hoogleraar Byzantijnse muziek aan de universiteit van Columbia. In 1930 claimde Nikolas copyright op Misirlouí. Daarmee werd hij de officiële maker van het lied. Meerdere opnames volgden van andere artiesten.

In 1941 wordt de eerste Engelse versie geregistreerd door Bob Russel, Fred Wise en Milton Leeds. Van dezelfde periode is een Franse versie door Dario Moreno. De surf-rock versie van Dick Dale en The Del-Tones dateert uit 1962. In 1994 werd deze versie gebruikt in de film Pulp Fiction.

Op dit moment zijn er meer dan 600 versies van Misirlouí bekend in allerlei landen en talen, zoals Armeens, Perzisch, Indiaas, Turks, Zuid-Amerikaans, Kroatisch, Servisch. Dat maakt dit het meest gecoverde lied ooit!

De Griekse tekst gaat over een verboden liefde tussen een Griekse man en een Egyptische vrouw. In het Turks betekent Misirli Egyptische vrouw. Dit komt uit het oud-Arabische woord Misir, wat Egyptisch betekent.



Dick Dale and the Del-Tones

FOTO: ALBUM MISIRLOU

in zijn startfase en alleen e-mail wordt veelvuldig gebruikt, maar niet door veel Grieken. De enige manier om cultureel contact te houden is bellen, schaarse concerten bezoeken van Griekse artiesten of cd's kopen bij *Het Griekse Eiland* in de Jordaan. In die tijd kent de *éndechno*-muziek een opbloei, maar dat heb ik pas na de millenniumwisseling ontdekt. Een onofficiële opname van Glykería bereikt me via een bevriende muzikant, met een vertolking van Misirloú die me niet koud laat.

Amsterdam, na de millenniumwisseling. Ik ben volop *connected* en actief als muzikant in mijn nieuwe vaderland. Ik speel ook gitaar bij orkest Kaleb onder leiding van Johan Barends. We spelen volksmuziek uit de hele wereld, de meeste liedjes komen uit de Balkan. In ons repertoire kom ik een oude bekende tegen: Misirloú. Jawel! Dit keer is het een Armeense versie die we spelen, voornamelijk voor volksdansgroepen. Een Haagse groep heeft er een choreografie voor gemaakt en deze gaat het land rond, bij allerlei dansgroepen.

Johan Barends is een levende wereldmuziekencyclopedie. In de jaren '60 was hij een van de pioniers. Tijdens zijn reizen maakte hij opnames van volksmuziek, schreef die daarna uit



als bladmuziek en verspreidde ze in Nederland. Volgens Johan is de Armeense de oudste hem bekende versie. Hij heeft een aardige verzameling van Misirloú-opnames op vinyl, cassettebandjes en tapes. Het lied moet wel Grieks-Arabishe roots hebben, dat hoort hij ook in de muziek en het is in de Griekse teksten goed te lezen. We komen uit op een Egyptisch-Griekse origine als meest waarschijnlijke.

Den Haag tegenwoordig. Ik speel nu langhalsluit (*laoutobou-zouko*) bij een Nederlandse middeleeuwse band. Tijdens het uitbreiden van het repertoire, kom ik alweer die oude bekende tegen. Het is een Jiddische versie van Misirloú! Volgens Cora van der Vrande, onze zangeres, die ook onderzoek doet naar middeleeuwse muziek voor de band, gaat het om een middeleeuws lied. De Jiddische versie is 20e-eeuws, maar instrumentale uitvoeringen waren aanwezig in meerdere culturen tijdens de middeleeuwen. Het blijft een beetje gissen, volgens Cora is het meest waarschijnlijke dat het lied door Armeense Joden via de diaspora in Europa is verspreid.

Het voelt vertrouwd om dit lied weer te spelen en dan nu in een *bouzouki*-variant. Ik moet me soms inhouden om geen irritante en onnodige versieringen te spelen, ze zijn blijkbaar diep gegraveerd in mijn hersenen. Uiteindelijk lukt het wel, ook door de inzet van onze blazer op schalmei, om de *skyládika*-herinneringen te laten verdwijnen en een middeleeuws gevoel te laten prevaleren. 🐾

Met dank aan Hugo Strötbäum voor de platenlabels